

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 521/2017-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. novembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 1 a 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 6 T 39/2013-1504 z 11. júla 2014, uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 9 To 36/2014-1596 z 20. novembra 2014, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 27/2016 z 28. apríla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažnosťou podanou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 6. októbra 2017 sa [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) domáhal vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 1 a 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 T 39/2013-1504 z 11. júla 2014, uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 To 36/2014-1596 z 20. novembra 2014, ako aj

uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tdo 27/2016 z 28. apríla 2017. Sťažovateľ súčasne požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6 T 39/2013 z 11. júla 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznaný za vinného zo spáchania zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. b) a d) a § 140 písm. b) Trestného zákona a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 22 rokov so zaradením na výkon trestu v ústave s maximálnym stupňom stráženia a bol mu uložený ochranný dohľad v trvaní troch rokov. Krajský súd uznesením sp. zn. 9 To 36/2014 z 20. novembra 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) odvolanie sťažovateľa zamietol. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Tdo 27/2016 z 28. apríla 2017 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) dovolanie sťažovateľa odmietol s odôvodnením, že dovolanie len formálne odkazovalo na príslušné ustanovenia upravujúce dôvody dovolania, hoci v skutočnosti obsahuje argumenty mimo takto stanoveného dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku.

3. Podľa sťažovateľa v jeho trestnej veci bola právna kvalifikácia skutku podľa § 140 písm. b) Trestného zákona stanovená na základe znaleckého posudku [REDAKOVANÉ], ktorý uviedol, že motiváciou konania sťažovateľa bola potreba odplatiť sa poškodenému. S uvedenou právnou kvalifikáciou sa sťažovateľ nestotožňuje, pretože podľa znaleckých posudkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] osobitným motívom konania sťažovateľa bola žiarlivosť. Okresný súd k uvedenému vo svojom rozsudku uviedol, že žiarlivosť sťažovateľa bola sprevádzaná vyšším stupňom plánovitosti a pripravenosti, a preto ju možno považovať za pomstu. Nesprávnosť právnej kvalifikácie sťažovateľ namietal už v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením tak, že odvolanie zamietol, pretože sa stotožnil s rozhodnutím okresného súdu a súčasne dodal, že išlo o reakciu sťažovateľa na nejakú udalosť, ktorá priamo súvisela s obeťou. V podanom dovolaní proti rozhodnutiu okresného súdu, ako aj krajského súdu sťažovateľ namietal predovšetkým skutkové zistenia, ktoré boli podľa jeho názoru obidvoma súdmi nižšieho stupňa nesprávne vyhodnotené, a preto došlo k nesprávnemu rozhodnutiu. Dovolací súd argumentáciu sťažovateľa uvedenú v dovolaní odmietol.

4. Sťažovateľ v sťažnosti poukázal na ustálenú judikatúru súdov, v zmysle ktorej pokiaľ konanie páchatel'a bolo sprevádzané pocitmi, ktoré si neprivodil sám, páchatel' je chápaný v podstate ako obeť týchto pocitov, a preto vo veci sťažovateľ'a nie je možné klásť mu za vinu spáchanie skutku z pomsty, ktorá je tiež priťažujúcou okolnosťou.

5. Sťažovateľ tiež zdôraznil, že všeobecné sudy mu kládli za vinu plánovitosť a pripravenosť skutku, a preto vec postúpili na prerokovanie a rozhodnutie Špecializovanému trestnému súdu, ktorý s uvedeným postupom nesúhlasil a vec postúpil najvyššiemu súdu na rozhodnutie o príslušnosti. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Ndt 20/2013 z 30. decembra 2013 vec vrátil okresnému súdu na konanie a rozhodnutie z dôvodu, že skutok nie je úkladnou vraždou, pretože neobsahuje vopred uváženu pohnútku, a preto pripravenosť a plánovitosť skutku, ako aj dôkazy, ktoré ich mali preukazovať, sú len domnienkami a nepotvrdenými úvahami okresného súdu a krajského súdu. Najvyšší súd tiež konštatoval, že medzi vznikom pohnútky a realizáciou činu musí uplynúť určitý časový odstup, v rámci ktorého má páchatel' reálnu možnosť uvažovať nad skutkom ako takým. Táto dĺžka časového úseku umožňuje dospieť k záveru, či v danom prípade ne/išlo o konanie v afekte, skrate, hneve či v rámci situačného konfliktu. Podľa názoru sťažovateľ'a okresný súd, ako aj krajský súd uvedený právny názor najvyššieho súdu nerešpektovali a ako dôkazy v neprospech sťažovateľ'a použili tie isté dôkazy, ktoré najvyšší súd a Špecializovaný trestný súd označili za domnienky a nepotvrdené úvahy a tiež mu kládli za vinu pripravenosť a plánovitosť konania, teda vopred uváženu pohnútku.

6. Sťažovateľ zastáva názor, že ustálenie kvalifikácie ním spáchaného skutku podľa § 145 Trestného zákona, a nie podľa § 148 Trestného zákona je nesprávne, rovnako je nesprávna aplikácia § 138 Trestného zákona, keďže mu nebola preukázaná extrémne vysoká miera brutality a surovosti pri spáchaní skutku. Uvedené vyplýva podľa sťažovateľ'a aj zo znaleckého posudku [REDACTED] a [REDACTED], ktoré uviedli, že skutok nebol chladnokrvný, čo je synonymom slova brutálny a surový spôsob vykonania činu.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že boli porušené jeho základné práva podľa čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 1 a 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 3 ústavy rozsudkom okresného súdu č. k. 6 T 39/2013-1504 z 11. júla 2014, uznesením krajského súdu č. k. 9 To 36/2014-1596 z 20. novembra 2014, ako aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tdo 27/2016 z 28. apríla 2017.

8. Vzhľadom na povinné právne zastúpenie v konaní pred ústavným súdom sťažovateľ požiadal o ustanovenie advokáta – [REDACTED].

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

11. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti prihliada na to, že nie je iba jeho povinnosťou (ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti) zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02). Danú skutočnosť zohľadňuje napokon aj znenie čl. 127 ods. 1 ústavy limitujúce právomoc ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd iba v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podstatou predloženej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s rozsudkom okresného súdu a uznesením krajského súdu, ktorým bolo jeho odvolanie proti rozsudku okresného súdu zamietnuté, pri ktorých malo dôjsť k porušeniu ním označených základných práv. Sťažovateľ tiež nesúhlasí s dôvodmi, na základe ktorých najvyšší súd odmietol jeho dovolanie proti uzneseniu krajského súdu podanému z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h) a i) Trestného poriadku.

K namietanému porušeniu základných práv zaručených ústavou rozsudkom okresného súdu

14. Pokiaľ ide o namietané porušenie sťažovateľom označených práv rozsudkom okresného súdu, ústavný súd poznamenáva, že preskúmaniu tohto postupu a rozsudku okresného súdu bráni princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí požiadať o ochranu tohto práva ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, IV. ÚS 380/04, III. ÚS 5/05). Takýmto súdom bol vo vzťahu

k okresnému súdu krajský súd, ktorý odvolanie sťažovateľa uznesením zamietol. V tejto časti ústavný súd preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu základných práv zaručených ústavou uznesením krajského súdu

15. Podstata námietok sťažovateľa vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu spočíva v jeho tvrdení o nesprávnej právnej kvalifikácii ním spáchaného skutku. Sťažovateľ tiež polemizuje so skutkovými zisteniami všeobecných súdov, ktoré považuje vzhľadom na výsledky dokazovania za nesprávne vyhodnotené zdôrazňujúc, že mu nebola preukázaná extrémne vysoká miera brutality a surovosti pri spáchaní skutku ani jeho plánovitosť a pripravenosť. Vzhľadom na uvedené považuje sťažovateľ uložený trest odňatia slobody za neprimeraný.

16. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

17. Pokiaľ ide o namietané porušenie sťažovateľom označených základných práv, ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného

súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

18. Ústavný súd poznamenáva, že mu neprislúcha hodnotiť spôsob vykonávania dôkazov všeobecnými súdmi ani hodnotiť skutkové a právne závery, ku ktorým dospeli, a tak zasahovať do ich rozhodovacej činnosti, pretože nie je prieskumným súdom ani nadriadeným súdom. Jeho úlohou je kontrola zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách.

19. Ústavný súd sa podrobne oboznámil s namietaným uznesením krajského súdu a dospel k záveru, že v jeho odôvodnení nechýbajú konkrétne skutočnosti, z ktorých pri svojom konečnom verdikte krajský súd vychádzal. Ústavný súd nepovažuje za potrebné na tomto mieste znovu opakovať dostatočne určité, jasné a zrozumiteľné dôvody, pre ktoré všeobecné súdy, teda aj krajský súd považovali za správnu právnu kvalifikáciu skutku spáchaného sťažovateľom za obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. b) a d) Trestného zákona, teda že bol spáchaný z osobitného motívu – pomsty a závažnejším spôsobom konania, a preto i uložený trest je podľa názoru ústavného súdu v súlade so základnými zásadami upravenými v § 34 Trestného poriadku. Svoje závery pritom krajský súd oprel o zistené konkrétne skutočnosti vyplývajúce zo spisového materiálu, okolnosti prípadu a príslušné zákonné ustanovenia. Odôvodnenie napadnutého druhostupňového rozhodnutia vo vzťahu k námietkam sťažovateľa považuje ústavný súd za dostatočne presvedčivé, logické, korešpondujúce s výrokom o výške trestu, bez vnútorných rozporov, a teda legitímne.

20. V tejto spojitosti možno zdôrazniť, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (III. ÚS 185/09).

21. Takisto namietané porušenie čl. 49 ústavy sa v prípade sťažovateľa opäť poukazujúc na jeho námietky javí ako zjavne neopodstatnené. Sťažovateľ totiž svojou argumentáciou neatakujú, že by jeho konanie, za ktoré bol odsúdený, nebolo trestným činom a že by trest odňatia slobody, aký mu bol v skutočnosti uložený, zákon nedovoľoval uložiť.

22. Vzhľadom na uvedené posúdil ústavný súd námietky sťažovateľa týkajúce sa uznesenia krajského súdu ako zjavne neopodstatnené a ako také ich podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

K namietanému porušeniu základných práv zaručených ústavou uznesením najvyššieho súdu

23. V súvislosti s námietkami sťažovateľa smerujúcimi proti uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že dovolací súd nemožno chápať ako tretiu inštanciu v sústave súdov zameranú na preskúmavanie všetkých rozhodnutí súdu druhého stupňa. Mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie neslúži na revíziu skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa. Ťažisko dokazovania je na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže doplniť alebo meniť len odvolací súd. Dovolací súd nemôže posudzovať úplnosť skutkových zistení, nemôže bez ďalšieho sám prehodnocovať vykonané dôkazy,

pretože dôkazy v konaní o dovolaní nemôže sám vykonávať. Namietané nesprávne skutkové zistenia alebo nesúhlas s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy, nemôžu zakladať dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Tento dôvod dovolania je daný len v prípade nesprávneho právneho posúdenia skutku alebo v prípade iného nesprávneho posúdenia podľa hmotnoprávnych ustanovení.

24. Najvyšší súd ako súd dovolací v trestnej veci sťažovateľa podrobne skúmal existenciu dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. h) a i) Trestného poriadku, pričom o podanom dovolaní rozhodol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

25. Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie z hľadiska tvrdeného porušenia ústavou zaručených práv sťažovateľa a dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

26. Ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa, hoci aj opretá o články citované v záhlaví tohto rozhodnutia, sa koncentrovala do polemiky s hodnotením dôkazov, skutkovými zisteniami a právnymi závermi všeobecných súdov vzťahujúcimi sa na inkriminovaný skutok. Pochybenie v procese dokazovania však predstavuje porušenie základných práv a slobôd hlavne v zmysle dotknutia postulátu spravodlivého procesu len za určitých podmienok. Rozhodovacia prax ústavného súdu rozlišuje v súvislosti s nesprávnou realizáciou dôkazného konania prípady dôkazov získaných, a teda aj neskôr použitých v rozpore s procesnými predpismi, prípady dôkazov opomenutých a prípady svojvoľného hodnotenia vykonaných dôkazov. Ústavnoprávne pochybenie takto naznačené však ústavný súd nezistil.

27. Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia je zřejmé, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľa v nevyhnutnom rozsahu logickým a presvedčivým spôsobom vysporiadal a dovolanie posúdil ako nedôvodné. Za takýchto okolností stačí na obsah odôvodnenia tohto rozhodnutia ako ústavne súladný výraz nezávislého súdneho rozhodovania odkázať a pripomenúť, že odlišný názor sťažovateľa na hodnotenie posudzovanej trestnej veci nezakladá sám osebe opodstatnenosť ním predloženého tvrdenia

o dôvodnosti ústavnoprávnej argumentácie upínajúcej sa na právo na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces vo všetkých jeho aspektoch.

28. Z už uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

29. Ústavný súd vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom konštatuje, že u neho nie sú splnené predpoklady pre ustanovenie právneho zástupcu, a to z dôvodu, že v prípade sťažovateľa boli ústavným súdom jednoznačne zistené dôvody na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní, a preto bolo namieste považovať sťažnosť za zrejme bezúspešné bránenie práva, a teda bolo bez právneho významu ustanoviť mu právneho zástupcu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2017